

J O V E N Í V O L A

Novembre 1957.

Santa Cecília torna, i torna també la nostra celebració íntima amb una continuïtat fa un any restablerta, i que voldríem ja definitiva. Són els nostres germans, els nostres companys de feina i esperit, els que han d'obtenir amb el seu desig la seva consolidació, en el medi acollidor de la nostra "família nombrosa", tan diversa però amb tants punts de contacte. Queda el prec en alt, tan general i consuetudinari com sincer i objectiu. Podem dubtar de la vostra resposta ?

- - - - -

LLUÍS MILLET I LA MISSIÓ DELS ORFEONS A CATALUNYA

I premi. Tema obligat
II Concurs d'articles

"Avui que una ventada impenitent encongeix el perfum de la ginesta" un aire de tenebror amargat porta cadències d'endecasíl·labs dramàtics seria fàcil - oh esperit postergat, ets vençut - oblidar l'eterna cançó del temps. Oblidar - sostreure l'allau dels records - com oblida l'infant les ombres del somni. Fer-se insensible al temps, viure en la monotonia d'una ciutat de carrers estèrils, respirar un aire de blasfèmia, pensar estúpidament en un futur de vanes esperances.

Els qui cerquem - no hi val l'etiqueta d'una falsa humilitat - la joia de viure, de sentir el moment que ens ha tocat merèixer, d'estimar els valors més transcendents i sublims de la vida nostra, no podem oblidar. Seria fer traïció al nostre convenciment, desvaloritzar la riquesa del sentit interior, innat, que portem en el plec més sensible de l'ànima. Recordar, altrament, és viure, fruir del goig de vida, d'estimar...

La consciència pròpia no traeix ni amaga. És el viu reflex de l'exterior, sense enganys ni falsificacions. Un record feliç mai podrà oblidar-se del tot. Jo prego que em sigui permès de recordar. Recordar bella ment en els dies i en la paraula. Reviure, simplement. Sense fantasies. Només amb l'ànima. Recordar... que en la dolcesa dels meus dies, n'hi hagué un que nomia: Catorze d'octubre del mil nou-cents cinquanta sis. Montserrat en flames abraçava un estol immens de veus humanes, de cors fervorosos, d'ànimes vives. La muntanya santa, com un gresol de caritat en el goig d'uns cantaires. Unes cançons que feren trontollar les roques i un esperit que féu plorar la Mare. I un aire que portà la tonada del "Cant de la Senyera" a l'ànima de les nostres ciutats, a la verdor de la plana, al silenci fervorós de la muntanya.

I per sobre de tot, un testimoni de devoció a la Verge Bruna, i un record perenne als cimals de la muntanya santa, en l'ofrena d'un monument a Lluís Millet, l'Apòstol social de Catalunya, el Pare espiritual de milers de cantaires, el Mestre de la cançó popular catalana, el Sant. Ara, des del cim de la muntanya de flames, dirigeix - els braços al cel,

l'esguard de Catalunya - el gran concert de la terra, amb la flaire de les seves cançons. Montserrat serà el pedestal sublim, des d'on el Mestre farà sentir de nou la seva veu en el magne assaig de goig i de lloança al Pare Universal, creador de la bellesa immaculada. Montserrat serà el centre del seu amor, l'anhel del seu pensament, perquè representa per a ell "la concreció de tots els amors més nobles, més purs i més genuïns de la raça". I ell - un dia ho digué de l'Orfeo Català - que nasqué i va créixer per l'amor, que cantà perquè tenia un cor enamorat, se sentirà montserratí des de sa naixença fins a la perpetuitat del seu repòs en el bronze. Encimbellat damunt les roques del camí dels "Degotalls" farà voleiar eternament aquella Senyera nascuda a la sina de la gran muntanya.

- - - - -

"Millet és l'ungit de la nostra ànima col·lectiva, diu el Mestre Nicolau, per a regir l'expressió de lo més íntim d'ella: son cant". "El cant és l'expressió més enlairada de l'amor". "Som germans pel cant". Heus ací la raó fonamental de tota l'obra d'en Millet. Agermanar el poble català en l'art del seu propi cant. No pas d'un cant decadent, descolorit i vulgar, sinó de la mateixa bellesa del cant: l'art. L'escalf de l'amor i la germanor radica en aquest art. Només amb un art veritablement noble, digne d'ell mateix, pot formar-se una comunitat de creients i seguidors que continuï l'obra que ha nascut a les seves mans.

Els fills de l'amor i la bellesa tenen l'esperit enlairat en la dolça contemplació del cant. No pas per instint natural, ni per un sentiment d'originalitat ni d'humanisme, sinó per amor, per vocació. És la lluita per tot allò que és bell, pel goig més sublim, per l'adquisició de la summa beutat.

"L'art digne ha de transcendir fins a l'ànima, deixondint-la amorosament", donant-li el tast de l'etern, "donant-li la gran virtut i fent-la estremir amb enyorances del gran Goig". "Perquè, la seva bellesa, o sigui l'art pur, és el resplendor de lo bo, de lo sant i de la veritat eterna".

Millet era ple de l'esperit universal que li feia estimar tota manifestació del veritable art. I el sentia, com un do de Déu, i el portava en la intimitat de la seva ànima. Però ell no era avar d'aquesta virtut. Generós i noble, amic dels amics i germà de tots els que aspiraven la sublimitat del goig estètic i aprecien el valor artístic del que és Bell, vessà amorosament damunt dels qui el voltaven tot el doll inextingible de la seva experiència i del seu amor. Millet era l'home social per excel·lència, amb una visió clara i singular de la societat que li havia tocat viure. Per això conscient de la seva obra i fidel a la vocació, crea l'obra "verge de la primera volada, de l'ideal formós de la seva joventut, flor dels camps de la Catalunya renaixentista". És l'obra d'expansió que aviat prendria una vitalitat sorprenent, fins a esdevenir l'arbre esponerós que ombreja tota la nostra terra.

Aquesta obra que constituï per al Mestre Millet l'ideal sublim de tota la seva vida, i que vetllà amb un amor de mare, té una delicada missió sobre tots els pobles de Catalunya... Per l'art, pel cant, per la bellesa del seu encís, porta el seu missatge de germanor a l'escalf de la llar, a l'alegria del poble, a les manifestacions ciutadanes... Aquesta era la seva voluntat. I per expandir aquesta força miraculosa que la família orfeònica porta ben arrelada dintre seu, res més digne i adequat que la noble expansió de la cançó catalana, ànima de la nostra vitalitat espiritual. El Mestre així ho entenia i per aquesta fonamental raó ens esperona a "encomanar aquest cant a tothom que ens volta, per graus a tota l'extensió de la gran família catalana,

fins que tothom vibri en el mateix cant nostre d'aquest més pur ideal que ens fa fills dignes del sublim principi de totes les coses."

El cant, que és l'expressió més pura del sentiment humà, és el vincle, el nexce, el llaç d'amor que agermanarà tots els pobles de Catalunya. Quina altra missió podia tenir l'obra dels Orfeons? L'art que té per finalitat l'art, és pur idealisme classicista. Tota llavor porta un fruit, tota fecunditat porta vida nova. Per això, aquesta gran família dels Orfeons té una finalitat, una missió que és una obra d'amor i de germanor. Amb el vol de la cançó, nascuda en la ingenuïtat dels nostres camps i les vinyes nostres, vora la blavor de la mar o en l'encantament de les dolces muntanyes, reviu l'esperit de tot un poble. Aquesta és precisament la funció principalíssima dels Orfeons de la nostra terra: saber agermanar tots els catalans en el goig de la cançó popular. El Mestre Millet així ho comprenia, perquè ningú com ell coneixia la intimitat d'aquesta terra i la importància de la cançó popular. Segons ell, "la cançó popular és la tradició viva del sentit musical del poble" i constitueix el fonament d'aquesta escola orfeònica. Majorment, quan aquesta cançó es manté viva i fervorosa, expressada en la llengua pròpia, la "noblement més bella del món", com deia el nostre Mestre.

Això no implica - fóra certament absurd, pretendre-ho - que la massa orfeònica de la nostra terra, no pugui conrear les manifestacions més vives dels grans genis musicals, amb el repertori de l'art noble universal. Però tampoc cal oblidar que la principal i més viva llavor d'aquest expansionisme al poble, es deu a la cançó popular "que ha d'ésser la llavor de tota la nostra fesomia, que ha d'ésser la germana ideal de la nostra parla, tan nostra, tan franca, com expressió del nostre esperit."

Profundament enamorat de la nostra terra, el Mestre Lluís Millet no repara en esforços per tal d'obtenir aquesta germanor que serà el pa de la seva vida espiritual i la llum del seu ideal. A l'impuls de la gran caritat que vessa el seu cor, vol comunicar el seu ardent desig de comprensió a tots els que estimen la joia de l'art. Ell ens diu la noblesa d'aquell ideal pel qual "ens sentim portats per la renaixença de la pàtria i ens fa dedicar nostre esforç col·lectiu a l'estudi del cant coral, com l'expressió més sublim dels nostres anhels de perfeccionament d'aquests tros d'humanitat que es nomena terra catalana".

L'ideal del Mestre era el perfeccionament d'aquest tros de palpitant humanitat, que és la terra on hem nascut i que ens ha comunicat tota la força del seu ésser. A ell devem la nostra més alta estima i per ella sentim i vivim intensament el nostre ideal, "que no és més que el reflex d'aquest misteri harmoniós que portem dins nostre, aquest afany que ens fa sospirar tota la vida perquè l'ideal és papallona divina i se'n vola fugitiva e l'ésser, sollada pels dits de la realitat mundana."

Si reflexionéssim un instant, veuríem que particularment i col·lectiva, estem força lluny de posseir aquest noble ideal que volia de nosaltres el Mestre Millet. Si ni tan sols el comprenem, com podem estimar-lo i expandir-lo a tota la família catalana? I si no l'expandim - és trist i desolador - com podem parlar de la missió dels Orfeons a Catalunya? És que hi ha una altra manifestació, íntima i encara ignorada, capaç de comunicar una nova vitalitat als pobles de la terra nostra?

Aleshores, tot el que vaig veure i sentir el 14 d'octubre del 1956: a Montserrat, seria un somni, bell, sí, però estèril i volàtil. Un somni, només...

- - - - -

Lluís Millet, un dels homes més representatius del nostre país, dissortadament recordat només per una selecta minoria, és el gran apòstol social de Catalunya, el gran "missionista de la Bellesa infinita",

segons bella expressió del Bisbe Torras. En la història social de la nostra terra, Millet ocuparà un lloc eminent i serà considerat - si la Història fa justícia - com el Mestre de l'art popular per excel·lència, com el preceptor de l'eterna Bellesa.

"Millet és la vestal que vetlla el foc sagrat de Catalunya i és com una mena de Parsifal de la nostra terra que retorna el consol i la pau al nostre esperit pecador." Ara, en la pau infinita del seu dolç repòs i en la glorificació de la seva paternitat espiritual sobre la pàtria, el Mestre, l'inoblidable Mestre, pot ben dir, pensant en la seva gran fillada dels Orfeons de Catalunya, aquelles immortals paraules d'Horaci: "Exegi monumentum aere perennius..."

ANTONI SABAT

- - - - -

LA CANÇÓ POPULAR I L'EXCURSIONISME

La cançó popular, l'autèntica representació de l'ànima musical d'un poble, no ha assolit a casa nostra una definició tan justa, tan precisa i definitiva com l'ha tinguda la sardana amb les paraules de Maragall:

"La sardana és la dansa més bella
de totes les danses que es fan i es desfan".

Ha tingut, però, com a compensació, el que gairebé tots els grans músics i literats de casa nostra li hagin dedicat valuosos treballs fent-ne sobresortir les seves gràcies i qualitats.

Què tindrà, què té la cançó popular, que d'una manera tan persistent interessa al músic i al literat?

Té, amics, la frescor ingènua de la terra, la humilitat dels il·lustrats que la creen, la flonjor i espontaneïtat dels camperols que la cantaven, i té la gràcia de l'Esperit-Bellesa creada per Déu.

Totes les nacions del món han demostrat un marcadíssim interès en recollir i seleccionar les cançons de casa seva, i malgrat que totes elles porten l'empremta de llur terra, tenen també, però, un segell inconfusible que les distingeix de les dels altres països.

Així, en els nòrdics, sadollats de boira i embolcallats per la neu, la cançó surt trista i melangiosa com cant d'emigrant. En els que hi abunden els pics de gegantines muntanyes revolcant-se sobre els núvols que omplen les valls, la cançó es torna estrident com crit d'àguila; plena de foc i de vida en les planúries; indolent en els càlids; però per tot arreu on broten porten l'olor de la terra i l'herència meravellosa del passat.

Les nostres són simples i senzilles, però boniques per la seva mateixa modèstia. Nascudes entre pins i banyades per la mar, tenen l'aspror de la terra i la salabor de l'aigua. Per la configuració del nostre terreny, el seu ritme s'aplana com les valls i s'aixeca com les muntanyes. La melodia es gronxa com les onades; tenen totes elles aires de llegenda, de tradició i de rondalles, però conserven sempre les remors de Catalunya.

El Mestre Millet ho reforma plenament, quan en dirigir-se als excursionistes, els diu:

"Excursionista, si vols conèixer bé Catalunya, tot trescant per plans i muntanyes canta la cançó nostra, la cançó antiga, la portada pel nostre esperit. Per ella, que és filla i expressió del nostre geni, pren-

dràs verament el sentit del paisatge de la terra catalana; per l'esperit de la cançó dictada per la gràcia del nostre poble, comprendràs millor la gràcia del cos de Catalunya, la gràcia de la seva natura."

Quin espectacle més meravellós contemplar un grup d'excursionistes cantant la nostra cançó en plena natura ! L'excursionista té la necessitat de cantar ! En arribar al cim d'una muntanya, l'esperit es sardolla de goig en contemplar tanta bellesa creada per Déu, i sense adonar-nos-en, la cançó surt franca, alegre, generosa...

I, quina cançó cantaràs ? Mossèn Francesc Baldelló fa la mateixa pregunta, i diu:

"Si haguessis de respondre espontàniament als teus sentiments d'home de paladar refinet, triaries sense dubtar la cançó nostra que prou bé saps de cor i coneixes, però tems que aquesta cançó ja sigui un xic massa arcaica i passada de moda, o potser poc coneguda pels teus companys..."

La cançó popular, no pot ésser mai passada de moda. Conserva tota la seva frescor, i malgrat les centúries que han passat des de la seva naixença, malgrat les evolucions que ha sofert la música, si avui naixessin, novament ho farien sense la més lleugera variació.

No obstant, hi ha el perill, - com molt bé assenyala Mossèn Baldelló -, que no sabent què cantar, els teus llavis comencin el repertori "de música moderna que et donen a conèixer els apallers mecànics de tota mena, la coblejadora de moda, els conjunts instrumentals de gresca i de sorolls, l'autor del moment que s'empesca quatre pobres notes de cara a l'èxit fàcil i enlluernador."

Tu ja comprens de bell antuvi, que aquella tonada no s'adiu gens amb la teva manera d'ésser, ni tampoc amb el paisatge que et volta però el complex del ridícul (?) t'ha vençut.

Heus ací la necessitat d'una croada de la bella cançó entre vosaltres, amics excursionistes, que bàndegi i foragiti per sempre aquest dolent costum.

Afortunadament, són ja molts els Centres Excursionistes i altres entitats, que han publicat i publiquen "Cançoners" per als excursionistes. En ells, la tria de cançons està realitzada amb força cura i bon gust, i les nostres melodies van agermanades amb altres de diferents països.

Malgrat tot, ens doldria a l'ànima, que un aire foraster les mengés i les arraconés, fent-los morir poc a poc; que es veiessin ferides per cants que no vénen del paisatge que contemples, ni porten l'aire de la serra, ni el gronxadís de la mar...

Defensem-nos, doncs, a cops de cançons, i cançons nostres, els que encara estimem la terra. Les populars dels altres països benvinguendes siguien entre nosaltres, ja que també porten la saba de llur terra, però, les - diguem-ne - "exòtiques" quedin ben lluny de les vostres caminades...

Cantem en català, els qui hem nascut a Catalunya. Cantem les nostres cançons si no volem que es perdin en un silenci de mort, puix que si ens deixem conquistar per cants que no són nostres, potser - Déu no ho vulgui - un dia no en tindrem i ens faran falta.

JORDI SALVAT

N Ú V I A

Santa, santa, santa Cecília !

Santa per tu

pel teu marit

i el teu cunyat.

I per nosaltres

- els músics i els cantaires -

que glatim pel teu àngel i el nostre àngel !

Santa tres cops, oh gloriós trisagi !

pels tres cops de destrat del teu botxí.

I pels tres dies llargs,

en sospirós martiri,

suspesa

entre la terra

i el cel.

I santa, santa, santa

pels teus immòbils dits, columnes de la fe,

indicatius del Pare,

del Fill

i de l'Esperit Sant.

Ens has enamorat, ens has atret

amb la dolçor perpètua del cant epitalàmic,

i ara et sentim com núvia nostra,

núvia de tots !

oh tu, muller de Valeri,

esposada amb Jesús -

i sempre verge !

Accepta'ns nuvis i transforma el cant,

el nostre cant de cada dia,

en nuviàncies

perfectes amb el Crist,

Cecília santa, santa, santa,

esposa, verge i martir.

El nostre cant - la nostra sang -

pel teu Espòs de sang.

I el nostre anhel - el nostre anell -

cel amunt, cel amunt

amb les ales dels àngels.

MANUEL BERTRAN I ÒRIOLA

.....

"Aquesta Santa m'ha despertat sempre profunda simpatia i bona de vició; he vist en ella un simbolisme esplendent de l'ideal al qual ha d'aspirar tot art veritable, i en les seves virtuts tan preclares, en la modalitat de la seva santedat, en la distinció de la seva personalitat humana, en aquella puresa immaculada, en aquella fe ardida, en aquella caritat que vessava de son cor per engrandir el reialme de Crist en aquell son temps en què la lluita amb el paganisme era aferriada i cruenta, veig tot el simbolisme de l'ideal al qual ha d'anelar aquesta art alada i subtil que anomenem la Música."

LLUÍS MILLET

(De la seva conferència SANTA CECÍLIA)

EL MESTRE SALVAT. DIRECTOR

Segurament que estranyarà a molts de vosaltres el títol del present article, en el qual intentaré descobrir una nova faceta - per cert ben poc coneguda - de l'inoblidable Mestre Joan Salvat. La seva senzillesa, modèstia i humilitat, agermanades amb l'amor i estimació que professà sempre per al nostre Orfeó i per al Mestre Lluís Millet, feren que la seva valuosíssima tasca, desenrotllada durant molts anys, fos poc coneguda i valorada per la majoria dels nostres consocis que habitualment assistien als concerts de l'Orfeó.

El Mestre Millet en finalitzar les audicions, després de retre els aplaudiments del públic i en sortir per darrera vegada a saludar, es feia acompanyar sempre pels seus lleials col·laboradors, Mestres Pujol, Comella, Salvat i Sra. Wehrle, amb els quals volia compartir l'entusiasme que el públic enfervorit tributava a les nostres cançons. A l'hora de recollir el premi, la menuda i humil figura del Mestre Salvat passava sempre desapercebuda. Barrejat amb la secció de nois, semblava un més de la colla, però vigilava sempre per tal que els petits vaillets estiguessin atents a la batuta i a les indicacions del Mestre Millet.

La tasca que s'imposà el Mestre Salvat dins la nostra Entitat era de les més penoses i de menys lluïment. Tenia cura de l'ensenyament de solfeig als futurs cantaires de la nostra Massa Choral i, si fem justícia, cal dir que no sempre les facultats vocals i intel·lectuals dels aspirants estaven a l'altura de la seva bona fe i entusiasme. N'hi havia de molt "durs", que semblaven estar renyits amb les notes i el pentagrama. El Mestre Salvat, amb la seva inesgotable paciència, els encoratjava i els ajudava amb les seves explicacions, repetint, incansable, tot allò que per a ell era diàfan com la llum del sol, però tèrbol i complicat per als pobres neòfits. Certament, no recordo que mai cap dels seus deixebles hagués abandonat el curs per avorriment, ans bé, tots l'estimaven moltíssim, cosa que ho demostra l'estol d'excel·lents cantaires que sortiren de les seves mans i que han nodrit anys i anys les diferents cordes de l'Orfeó Català.

Quan començà a publicar-se la REVISTA MUSICAL CATALANA, el Mestre Salvat fou nomenat redactor en cap, càrrec que exercí junt amb la col·laboració del Mestre Frederic Lliurat, traspassat darrerament. La seva àgil ploma i els seus elevats dots musicals han quedat plasmats en aquella enyorada publicació. A més, amb l'intercanvi que de la nostra Revista establí arreu del món, obtingué paulatinament valuosíssimes col·laboracions estrangeres, i al mateix temps donà a conèixer l'obra de l'Orfeó Català, amb un relleu extraordinari, i contragué lligams fraternals amb les personalitats musicals de més renom d'aquells temps.

La gran amistat que el Mestre Kurt Schindler sentia vers l'Orfeó n'és una bona prova. Era aquest Mestre el director d'una gran massa choral de Nova York i en traslladar-se a Europa, acabada la primera gran guerra, es posà en contacte amb el Mestre Lluís Millet. D'aquesta manera restà segellada, per sempre més, una perfecta comunió de sentiments personals i artístics que culminà amb l'oferiment de les seves produccions corals, com "Kalinka" i "La núvia malaurada". Profundament enamorat de la nostra cançó popular i sobretot dels poemes musicals del Mestre Nicolau, arribà a l'extrem de fer interpretar aquestes obres, en la nostra llengua, a la seva choral americana.

Cosa semblant podríem dir del Mestre Ricard Strauss. La interpretació dels seus poemes i les lloances que de tan alta personalitat rebé l'Orfeó ho palesen a bastament. Cal remarcar, també, els concerts donats a la sala del nostre Palau per l'exímia artista polaca del clavecí, Wanda Landowska. El Mestre Salvat es sentí tan profundament enamorat de les me-

ravelles d'aquest instrument que es dedicà llargament al seu estudi; més tard es celebraren sessions íntimes en les quals gaudírem de les seves pulquerrimes execucions.

Ara, explicaré el motiu i el perquè el Mestre Salvat hagué - sen se sospitar-ho - d'actuar de director. No puc precisar quan fou, però crec que aquest fet esdevení fa uns trenta o quaranta anys.

En aquella època, el cant gregorià no havia assolit encara una divulgació com la que té actualment. Calia treballar molt per tal que la seva essència espiritual i melòdica arrelés en el poble. El Mestre Millet fou sens dubte, a la nostra terra, el capdavanter del seu expan diment amb la fundació de la Capella de Sant Felip Neri. Certa vegada es proposà donar gran relleu a una de les festivitats religioses que es celebraven a la Basílica de la Mare de Déu de la Mercè; per això preparàrem i executàrem una missa gregoriana a dos chors, petit chor i poble. Aquest darrer estava representat per la secció de senyoretes de l'Orfeó, que ocupaven els primers rengles de l'església. A dalt, la Ca pella actuava sota la direcció del Mestre Millet, acompanyada a l'or gue pel Mestre Pérez Moya; a baix, les noies responien, dirigides pel Mestre Pujol.

El dia senyalat arribà; el temple estava tot ple i el Mestre Pu jol no havia vingut encara malgrat que només faltaven pocs minuts per a començar. No podia assistir-hi perquè un sobtat atac de dolor el re tenia al seu domicili. Què fer? Sortosament el Mestre Salvat es troba va allí i, ràpidament, el Mestre li pregà i encomanà que volgués fer se càrrec de la direcció del chor de noies. L'execució sortí magnífica ment bé i sense el més petit entrebanc. El Mestre Salvat acredità una vegada més la seva perícia, malgrat la precipitació amb què es veié obligat a actuar.

Heu vist, doncs, com el Mestre Salvat actuà de director i ens tragué d'aquella situació. Tant ell com tots els que el coneixíem i estimàvem, servàrem sempre un grat record de la festa.

MIQUEL VALLS.

MÚSICA, MÚSICS I INTERPRETS

El primer mes de les activitats del curs present ha estat, en la nostra ciutat, com cada any, particularment brillant. Excel.lents pianistes, diverses primeres audicions i concerts dels gèneres més variats.

En el primer concert de la temporada, l'Orquestra Municipal, amb Jean Martinon, donà en primera audició la Quinta de Prokofieff. En música, l'efecte d'una obra va condicionat a un factor, en part estrany a ella mateixa: la interpretació. Dit factor pot canviar-la enterament. Prokofieff necessita, al nostre entendre, remarcar el ca ràcter incisiu, agut i tallant de la matèria sonora, especialment en els moviments ràpids. L'Orquestra executava la Simfonia per primera vegada i no es podia demanar una interpretació de virtuosisme o d'in tenció aguda. Això contribuí a crear un clima desfavorable. A pesar de tot, ens semblà palpable que l'obra estava pensada amb una certa preocupació. L'estil anterior del compositor rus, tan meravellosament característic en la seva rudesia i l'agredolç del clima, alterna amb altres concepcions, segurament menys espontànies. De totes maneres, uns precedents estètics deixen un sediment considerable en tota mena de circumstàncies. Voldríem sentir més la producció que ens ocupa i establir comparacions entre altres versions, a fi d'emetre un judici

amb més coneixement de causa.

També escoltàrem en primera audició, ara sota la direcció d'Eduard Toldrà, "Dos moviments per a timbal i orquestra" de Cristobal Halfter. Creiem que degut al paper que el timbal executa, seria exagerat donar-li el títol de solista pròpiament dit. A part d'aquesta qüestió de terminologia direm que els esmentats moviments estan concebuts d'una manera rigorosament formal; influïts concretament per l'estil de dos o tres compositors actuals, presenten amb tot una estructura sòlida, acabada i atractiva.

Citarem, breument, altres "primeres" : una Simfonia de Josep Valls, amb diversos temes i procediments, atractiva, especialment en el primer temps, però que malgrat els seus mèrits, ens sembla excessivament llarga i una mica desigual; i la tercera Simfonia d'Arnol Bax, molt ben presentada per Ricard Lamotte, que requereix una gran massa orquestral rígida, densa i compacta, característiques que li donen poca flexibilitat i monotonia de procediments.

Hem sentit tres pianistes de categoria: Malkuzynski, que tocà el concert de Tchakowski, exagerant tal volta en energia, malgrat la seva magnífica tècnica. Perlemuter, tan eloqüent amb Beethoven, com havia estat el darrer curs amb música francesa, i Brailowski, les interpretacions del qual ens porten en un món apart, meravellosament distant del de tants i tants col·legues seus.

I deixem per al final el testimoni dels excel·lents resultats obtinguts per Maria Canals i J. J. Llongueres, en el concert simfònic, on s'interpretà per primera vegada una Rapsòdia sobre un tema de Paganini, de Rachmaninof, a més del Quart Concert, de Beethoven, i la Quarta de Schumann que omplia la part central del programa. L'èxit de tots els intèrprets fou notabilíssim i ben merescut.

LL. M. L.

A C T I V I T A T S
=====

VIII SESSIÓ CULTURAL. Les lletres catalanes foren representades, en la nostra sessió, per una destacada personalitat: Josep Mª de Sagarra.

Després d'unes breus paraules del nostre company Jordi Salvat amb les quals obrí l'acte, ens parlà el poeta.

Digué com estimava ell l'Orfeó Català i com estava lligat amb el nostre Palau de la Música Catalana, on li foren premiades i llegí les seves primeres poesies. Ens recordà que havia estat precisament aquí on visqué el moment més emotiu de la seva vida: l'enterrament del Mestre Amadeu Vives. Veia davant dels seus ulls com se l'emportaven mentre els cantaires feien sentir les notes melangioses de l'"Emigrant".

Seguí després una selecció de la seva obra poètica: "Joan de l'Os" "A una nova amiga", "Romanç de Santa Llúcia", "Blanc cementiri dels mariners"... Precedien la lectura uns breus comentaris que ens presentaven el lloc i el motiu de la seva inspiració. Veiérem com la muntanya predominà en la seva primera època; després, el mar, Les seves "Cançons de rem i de vela" porten marcada l'empremta de la força descriptiva, tan personal d'ell.

Els assistents a la sessió escoltaren amb el més viu interès la magistral lectura dels seus poemes. En acabar, i després d'haver rebut càlids aplaudiments del públic, fou pregat pel Mestre Millet de llegir la seva "Chora", amb la qual delectà novament els oients i es clogué la vetllada.

X.

SECCIÓ FILOLÒGICA

Barbarismos

-Senyor professor, ¿en deixa cantar una mica? "La dona è mobile qual piuma al vento..."

- Esteu molt content avui, Miquel. ¿Us agrada la música?

-Sí, senyor. Hi goso molt cantant, però ho faig d'oído, sap?

-Doncs, acabeu de fer dues desafinades, no precisament en el cant, sinó parlant. L'italià l'heu xafat bastant bé, però el català...

- "Oh! Che vergogna!" ¿En què l'he vessada?

-En les paraules "goso" i "oído". La primera, en català, no té el significat que vós li heu volgut donar, de "disfrutar".

La traducció de "disfrutar", "gozar", "sentir gozo", etc., és gaudir, fruir, sentir goig, etc.

El mot català gosar, vol dir tenir atreuiment, valor, coratge, audàcia de fer alguna cosa, o de no tenir-lo.

Ésser agosarat és ésser atreuít, valerós, coratjós, audac o audaciós.

-Quina riquesa de mots que tenim, oi?

-Certament. Us posaré dos exemples de gosar:

"Si gosés demanaria tres invitacions".

"Estic enamorat de la Rosaura, però no goso declarar-me-li.

-En aquest darrer exemple, jo potser hauria dit: "no tinc penques per declarar-me-li".

-Home, Miquel! Haveu d'ésser més polit, més elegant, en el vostre llenguatge i fugir d'expressions vulgars que sovint comencem dient-les en broma i acabem per acostumar-nos-hi.

I passem ara al mot castellà "oído". Aquest mot és masculí, admet el plural i té dos significats a la vegada: "acció o sentit de l'oir" i "aparell auditiu".

Així, diuen: "Tengo buen oído". "Escucho con todos mis oídos". "Me duelen los oídos". "Esta noticia ha llegado a oídos míos". Es refereixen tant al sentit d'oir, com a l'aparell auditiu.

En català tenim: oïda, en femení i en singular sempre, que significa "l'acció o el sentit de l'oir", i orella, que té els dos significats de l'"acció d'oir" i de l'"aparell auditiu".

Per tant, oïda no pot usar-se en lloc d'orella, en casos com: "Tinc mal a l'oïda", "L'oïda interna" i "L'oïda externa", sinó que cal dir: "Tinc mal a l'orella", "L'orella interna" i "L'orella externa".

En canvi, sí que pot emprar-se orella en el sentit d'oïda, o oir. I fins és recomanable donar-li preferència al mot orella, perquè és més català.

Tot essent correcte: "Té molta oïda", "Teniu una oïda fina, dura, difícil, etc.", "No hi sent bé de l'oïda", "La notícia ha arribat a oïda meua" (no "a oïdes meves"), etc.

Es millor: "Té molta orella", "Teniu una orella fina, dura, difícil, etc."), "No hi sent bé de les orelles", "Sou sord d'orella, o de les orelles", etc.

La traducció literal de "Esta noticia ha llegado a oídos míos", és "Aquesta notícia ha arribat a orelles meves".

- Així diré que canto d'oïda i que tinc bona orella.

- I us quedarà ben dit. No teniu res més per explicar ?

- Sí, senyor; que em volen fer un "sablaso".

- Algun individu dels que en diem "sablista" en lloc de: un desaprensiu, un barrut, un enganyador o un abusador ?

- No es tracta de cap individu. És que sóc soci del Club "La Gaita" i he rebut una carta, que diu: "Desitjant comprar un billar per a esbargiment dels socis del nostre Club, i coneixent el vostre amor al mateix, ens permetem demanar-vos l'aportació de 1.000 pessetes." Què li sembla ?

- A mi només m'interessa aclarir que l'expressió "al mateix" que hi ha a la carta, com a pronom del substantiu "Club", és una falta de gramàtica catalana.

- Qui ho havia de dir ?

- Home: el qui n'està assabentat.

El mot mateix (mateixa, mateixos, mateixes), en català és un adjectiu i no un pronom; per la qual cosa, no pot usar-se per evitar la repetició d'un nom substantiu citat anteriorment, com en el cas de la carta. Precisament posem diverses formes per el·ludir el mateix, quan és incorrecte.

Exemples de quan fa d'adjectiu: "Sóc jo mateix", "Et creies que vindria un altre metge, i ha vingut el mateix d'ahir", "Tots treballem per la mateixa causa", "Són ells mateixos", etc.

Vegeu ara els exemples següents, de quan no és correcte, i la seva esmena:

"... dels socis del nostre Club, i coneixent el vostre amor al mateix

(i coneixent el vostre amor per ell)

"El President entrà al seu despatx i saludà tots els qui es trobaven al mateix".

(tots els qui s'hi trobaven)

"Hem rebut tres llibres de la Col·lecció i esperem rebre la resta de la mateixa".

(esperem rebre'n la resta)

"Dirigí l'obra el mestre X., autor de la mateixa".

(Dirigí l'obra el seu autor, o el propi autor, mestre X.)

"Els orfeonistes foren obsequiats amb un berenar, i, a més, es repartiren als mateixos uns bells programes".

(els foren repartits, o se'ls repartiren, uns bells programes)

"Les eleccions començaran el dia 15 de gener i acabaran el dia 31 del mateix".

(i acabaran el dia 31 del mateix mes)

- I així podria posar-vos una infinitat d'exemples semblants, però donarem la lliçó per acabada.

- Molt bé ! I ara, a repassar-la i pair-la.

P.

NOTICIARI .

"L'ovella esgarriada", obra del nostre company cantaire Josep Ma Garcia i Estragués, ha estat distingida en el VIIè Concurs d'obres teatrals per a infants, amb el premi CIUTAT DE SABADELL. Felicitem cordialment el nostre amic i col·laborador i li desitgem nous èxits en el camp de les lletres.

Amb motiu d'haver dedicat el darrer número de la nostra publicació al Mestre Joan Llongueres, la Redacció efectuà una visita a la vídua del Mestre per tal d'oferir-li un exemplar. Amb sentides paraules d'emoció i recordança per al qui fou el seu estimat espòs, ens agraí ben sincerament la nostra visita i el record que havíem dedicat al Mestre Joan Llongueres.

Ens és plaent de comunicar-vos que el passat dia 10 d'octubre, a l'Església dels Àngels, tingué lloc el casament de Mercè Miracle, cantaire de la corda de sopranos I, amb Josep Puig. Donem la nostra més cordial enhorabona als novells esposos i els desitgem tota mena de prosperitats.

Com cada any, s'ha iniciat ja a la sala de la Biblioteca la construcció del nostre pessobre. Enguany, es celebra a Barcelona el III Congrés Internacional de Pessebristes, en el qual el Sr. Pere Serramalera portarà la representació de la nostra Entitat.

Es amb vivíssima dolor que us assabentem del traspàs de la mare del Sr. Pasqual Boada, que fou Secretari Honorari de l'Orfeó Català; de l'antiga cantaire Srta. Teresa Gratacós i de la Sra. Carme Muntadas de Millet, germana política del nostre President. Les oracions de tots nosaltres acompanyen els seus familiars en aquesta hora de tristesa.

La revista "Barcelona", que publica l'Ajuntament de la nostra ciutat, dedicà darrerament un article a Emili Vendrell. Sota el títol

de "El cantant barceloní i la "zarzuela" madrilenya d'un músic català", ens parla de l'obra d'Amadeu Vives i de la seva interpretació pel nostre popular cantaire.

- - - - -

L'Orfeó Canigó que fa poc beneí la seva Senyera a Montserrat, la presentà, ara, oficialment en un concert donat al Centre Catòlic de Sants. Hi foren representats una vintena d'Orfeons, entre els quals figurava el nostre; el Sr. Joan Mariné, padrí de la Senyera, parlà molt emotivament de la figura del Mestre Lluís Millet i de l'Orfeó Català.

- - - - -

La partitura que oferirem al guanyador del concurs, "Quants assaigs es celebraran de la Passió de Bach", és una gentilesa del Sr. Rossend Riera i Sala, membre del nostre Consell Directiu. Li donem el més cordial agraïment !

- - - - -

Publiquem, avui, els noms dels altres solistes vocals i instrumentals que actuaran en les audicions de la Passió segons Sant Mateu, de J. S. Bach.

GAIETÀ RENOM, tenor. Com tots sabeu el nostre solista executarà el paper més important de l'obra, l'Evangelista. Esperem que l'èxit de la seva interpretació superarà el que obtingué en les audicions de la "Missa en si menor", de Bach i de "Les Estacions", de Haydn, i ens mostrarà una vegada més la seva magnífica escola.

JOSEP LÓPEZ I ESPARBÉ, baríton. Interpretarà el paper de Jesús. Creiem que no cal fer remarcar, aquí, les seves excel·lents qualitats de cantant, ja que el coneixeu prou bé a través de totes les grans obres simfònico-chorals, interpretades per l'Orfeó Català.

GUILLEM ARRÓNIZ, baix. Interpretarà les parts corresponents a Judes, Pere, Caifàs i Pilat. Actua durant la temporada d'òpera al Teatre del Liceu.

LAURA NUÑEZ, soprano. Executarà els papers de primera serventa, segona serventa i serventa de Pilat.

Solistes instrumentals:

LAILA STORCH, oboè d'amor. És oboè solista de l'"Orquestra Mozarteum", de Salzburg.

ETIENNE BAUDO, oboè d'amor. Actualment és oboè solista de la "Gran Òpera de París."

JOSEP Mª ROMA. Interpretarà la part corresponent als grans orgues.

EDUARD BOCQUET i JAUME LLECHA, violins.

JOSEP TROTTA, violoncel

FRANCESC REIXACH, flauta.

DOMÈNEC SEGÚ, oboè.

- - - - -

Igual que l'any passat, volem celebrar també la festivitat de Santa Cecília, patrona nostra. Ho farem, si a Déu plau, el dia 24 d'aquest mes, a la nostra sala d'assaigs. Pel cartell que ben aviat exposarem, us assabentareu en què consistirà l'acte. Per endavant, comptem amb la vostra assistència i la dels vostres familiars.

- - - - -

Ara, a darrera hora, ens ha arribat la notícia de la mort del Mestre Josep Canteloube, gran amic i admirador fervent de l'Orfeó Català. Encomaneu-lo a Déu !

El nostre director, Lluís Ma Millet, ens parlarà, en el pròxim número, d'aquesta tan important personalitat del món musical.

- - - - -

Per al Concurs Musical, que organitzà l'Orfeó Català amb motiu dels cinquanta anys del nostre Palau, s'han rebut les següents composicions:

- Tema I. Premi LLUÍS MILLET. - 3
- Tema III. Premi FRANCESC PUJOL - 11
- Tema IX. Premi EMERENCIANA WEHRLE. - 15
- Tema XI. Premi JOSEP MARIA COMELLA. - 14
- Tema XII. Premi AMADEU VIVES. - 6
- Tema XIII. Premi JOAN LLONGUERES. - 9

N'hi ha tres d'exclòses per no estar d'acord amb les bases.

Una composició que opta al Premi LLUÍS RÓMEU, es jutjarà en el segon veredict.

Aquest Concurs ha estat, doncs, un èxit i contribuirà a enaltir l'art coral català.

-----oOo-----

